

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет інженерно-педагогічної освіти
Кафедра техніко-технологічних дисциплін, охорони праці
та безпеки життєдіяльності

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Завідувач кафедри

 Талят АЗІЗОВ

«25» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.03 ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія

Робоча програма з дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в галузі» для здобувачів спеціальності 053 Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти

Розробник: Кравченко Леся Василівна, доцент, кандидат педагогічних наук;
Суло Лариса Вікторівна, старший викладач.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 року

Завідувач кафедри техніко-технологічних дисциплін,
охорони праці та безпеки життєдіяльності _____ Талят АЗІЗОВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти.

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти

_____ Галина БОНДАРЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Нормативна	Нормативна
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	
Курс	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів із розподілом:	4	4
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:	30	6
Лекційні	14	2
Семінарські / Практичні	16	4
Лабораторні	-	-
Самостійна робота	60	84
Індивідуальні завдання	-	-
Форма семестрового контролю	Залік	залік

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: підготовка здобувачів вищої освіти, як майбутніх професіоналів в галузі психології з питань цивільного захисту та охорони праці підлеглих, вихованців, пацієнтів у випадку виникнення надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру.

Завдання: навчити здобувачів вищої освіти діяти у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу; способам і засобам захисту оточуючих громадян; основам організації і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих і в осередках ураження; діям їх як психологів разом із учнями, вихованцями, пацієнтами у разі виникнення надзвичайної ситуації; ознайомити з організацією, методикою підготовки і проведення занять з цивільного захисту з підлеглими; навчити оцінювати радіаційну та хімічну обстановку і відповідно діяти у випадку виникнення надзвичайної ситуації в мирний або воєнний час; навчити забезпеченню гарантій збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають такі компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями

Очікувані результати навчання:

ПРН 12. Диференціювати типи екстремальних ситуацій і форми поведінки людей у цих ситуаціях, прогнозувати можливі наслідки впливу певних екстремальних чинників на людину.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ЦЗ

Змістовий модуль 1. Основні засади ЦЗ

Тема 1. ЦЗ у сучасних умовах

Роль і місце ЦЗ у державній системі безпеки захисту населення відповідно до Кодексу ЦЗ України.

Організаційна структура сил і засобів ЦЗ України, об'єкту, підприємства та установи.

Тема 2. НС у мирний та воєнний час

Загальна характеристика можливих наслідків НС в Україні.

НС мирного часу та характеристика осередків ураження.

Характеристика осередків ураження, що виникають при застосуванні сучасних засобів ураження, при руйнуванні радіаційно-, хімічно – небезпечних об'єктів.

Змістовий модуль 2. Оцінка обстановки та захист населення в НС

Тема 3. Оцінка обстановки у НС

Основні поняття і визначення щодо оцінки радіаційної, хімічної, інженерної, пожежної обстановки.

Методика оцінки радіаційної і хімічної обстановки при аваріях і катастрофах на радіаційно і хімічно небезпечних об'єктах та при застосуванні сучасних засобів ураження.

Оцінка інженерної і пожежної обстановки. Використання комп'ютерної техніки для оцінки обстановки.

Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю. Призначення, будова та порядок використання.

Тема 4. Захист населення в НС

Основні принципи і способи захисту населення в НС.

Захисні споруди ЦЗ і вимоги, які ставляться до них.

Засоби індивідуального та колективного захисту.

Деактивація, дегазація, дезінфекція, демеркурація та порядок їх проведення.

Модуль 2. ОПГ

Змістовий модуль 1. ОПГ як категорія

Тема 1. Система управління охороною праці в організації

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування.

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.

Тема 2. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування та облік аварій. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування.

Тема 3. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Основні засади ЦЗ													
Тема 1. ЦЗ у сучасних умовах	12	2	2			8							
Тема 2. НС у мирний та воєнний час	12	2	2			8	21,5	0,5	1				20
Разом змістовим модулем 1	24	4	4			16	21,5	0,5	1				20
Змістовий модуль 2. Оцінка обстановки та захист населення в НС													
Тема 3. Оцінка обстановки у НС	12	2	2			8							
Тема 4. Захист населення в НС	12	2	2			8	21,5	0,5	1				20
Разом змістовим модулем 2	24	4	4			16	21,5	0,5	1				20
Разом за модуль 1	48	8	8			32	43	1	2				40
Модуль 2													
Змістовий модуль 1. ОПГ як категорія													

Тема 1. Система управління охороною праці в організації	12	2	2			8			0,5			14	
Тема 2. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	16	2	4			10	47	1	1			15	
Тема 3. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах	14	2	2			10			0,5				15
Разом за змістовим модулем 1	42	6	8			28			1	2			44
Разом за модуль 2	42	6	8			28	47	1	2			44	
Усього годин	90	14	16			60	90	2	4			84	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. ЦЗ			
1	Основні положення цивільного захисту.	2	0,5
2	Класифікація надзвичайних ситуацій, характеристика осередків ураження.	2	0,5
3	Оцінка радіаційної обстановки у надзвичайних ситуаціях. Оцінка хімічної обстановки у надзвичайних ситуаціях. Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю.	2	0,5
4	Засоби колективного та індивідуального захисту населення.	2	0,5
Модуль 2. ОПГ			
1	Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці. Опрацювання в колективному договорі розділу «Охорона праці».	2	0,5
2	Розслідування нещасного випадку в галузі.	2	0,5

3	Розробка інструкції з охорони праці для професії (за галузевим спрямуванням). Розробка заходів пожежної профілактики на характерному галузевому об'єкті.	2	0,5
4	Порядок визначення розмірів виплат фонду при нещасному випадку на виробництві.	2	0,5
	Разом	16	4

7. Самостійна робота

Самостійна навчальна робота студента розрахована на формування практичних навичок у роботі студента зі спеціальною літературою орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем захисту населення.

№ з/п	Назва теми	Форма	Кількість годин	
			денна	заочна
Модуль 1. ЦЗ				
1	Правова основа цивільного захисту.	повідомлення	5	7
2	Осередок радіоактивного забруднення.	презентація	5	7
3	Захист від проникаючої радіації.	презентація	5	7
4	Зони радіоактивного забруднення місцевості.	презентація	5	7
5	Ураження людей проникаючою радіацією.	презентація	5	7
6	Токсичні властивості отруйних речовин.	презентація	5	7
7	Отруйні речовини загально отруйної дії. Сильнодіючі отруйні речовини.	презентація	5	7
8	Інженерні системи захисних споруд.	презентація	5	7
9	Промислові респіратори.	повідомлення	5	7
10	Ізольовані протигази.	повідомлення	5	7
11	Дезактивуєчі, дегазуючі, дезінфікуючі речовини та розчини.	повідомлення	5	7
12	Демеркуризація.	повідомлення	5	7
Модуль 2. ОПГ				
1	Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.	повідомлення	5	7
2	Звітність про нещасні випадки і аналіз причин, що призвели до них.	повідомлення	5	7
3	Відшкодування у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх	повідомлення	5	7

	смерті.			
4	Робота школи з батьками учнів по попередженню травматизму.	повідомлення	5	7
5	Вентиляція. Класифікація видів вентиляції.	повідомлення	5	7
6	Кількісні і якісні показники освітлення. Вплив різних види освітлення на життєдіяльність людини.	презентація	5	7
7	Види вібрації.	повідомлення	5	7
8	Джерела електромагнітних випромінювань.	презентація	5	7
9	Нормування радіаційної безпеки.	презентація	5	7
10	Аналіз умов праці при роботі з комп'ютерною технікою.	презентація	5	7
11	Санітарно-гігієнічні вимоги до параметрів виробничого середовища приміщень з комп'ютерною технікою.	реферат	5	7
12	Організація пожежної безпеки. Види протипожежних інструктажів.	реферат	5	7
	Разом		60	84

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Денна форма/Заочна форма

№ п/п	Критерії оцінювання	К-сть балів	Разом
1	Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки	2	5
2	Повнота розкриття питання. Логіка викладення, культура мовлення, впевненість. Емоційність та аргументованість	2	
3	Використання основної та додаткової літератури, інтернет ресурсів тощо.	1	

8. Індивідуальні завдання

9. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний з використанням лекційних курсів у мультимедійному супроводі; частково-пошуковий (проведення вимірювань та спостережень); діяльнісний (розв'язування задач).

МН 1 - лекція

МН 2 - частково-пошуковий метод

МН 3 – репродуктивний метод

МН 4 – метод дискусії

МН 5 - діяльнісний

10	10	10	10	15	10	10	10	15	100
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Заочна форма

Модуль 1					Модуль 2				Сума
T1	T2	T3	T4	МК	T1	T2	T3	МК	100
10	10	10	10	15	10	10	10	15	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література Основна

1. Безпека життєдіяльності та цивільний захист. Кол. авт.: О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний. Київ: Каравела, 2021. 267 с.
2. Козяр М. М. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення. Київ : Кондор, 2018. 450 с.
3. Методичні вказівки до практичних робіт та організації самостійної роботи із навчальної дисципліни "Цивільний захист та охорона праці в галузі" (спеціальність 053 Психологія). Уклад.: Кравченко Леся Василівна, Сусло Лариса Вікторівна. Умань : [УДПУ імені Павла Тичини], 2023. 40 с.
4. Охорона праці в галузі. Уклад. О. В. Нагайчук. Умань : Візаві, 2023. 207 с.
5. Охорона праці в галузі: методичні рекомендації. Уклад. Л. В. Сусло. Умань : Візаві, 2023. 33 с.

Допоміжна

1. Козяр М.М. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення. Київ: Кондор, 2018. 450 с.
2. Охорона праці в галузі [Електронний ресурс]. Укладач Сусло Л.В. Умань: [б. в.], 2017. http://library.udpu.org.ua/library_files/E_K/8027_01.rar
3. Практикум з курсу «Охорона праці в галузі». Укладач О.В.Нагайчук. Умань: Візаві, 2022. 69 с.
4. Мельник О. В. Оцінка радіаційної та хімічної обстановки у мирний та воєнний час при виникненні надзвичайних ситуацій на об'єктах АЕС та хімічної промисловості : методичні рекомендації. Умань : Жовтий О. О., 2016. 36 с.

13. Інформаційні ресурси

1. uk.wikipedia.org/wiki/Цивільний_захист;
2. www.oda.ck.ua/?lng=ukr&article=176;
3. www.lnu.edu.ua/faculty/.../CZ_IZ-2_2013.pdf;
4. [lityn-administratsia.com.ua/.../452-navchalno-...;](http://lityn-administratsia.com.ua/.../452-navchalno-...)
5. [lityn-administratsia.com.ua/.../vidil-zh-z-rda;](http://lityn-administratsia.com.ua/.../vidil-zh-z-rda)
6. [koda.gov.ua/departament_z_pitan_tsivilnogo_z.](http://koda.gov.ua/departament_z_pitan_tsivilnogo_z)
7. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
8. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
9. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
10. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.